

Nagyszéksós-tó Bivalyrezervátum

A Dorozsma-Majsai Homokháton a Kiskunsági Nemzeti Park fennhatósága alá tartozó, Mórahalom közigazgatási területén elhelyezkedő, országosan védett, EX LEGE természetvédelmi területen található. Mint ahogy a nevében is szerepel, egy sós tóról beszélünk. Az igen magas sótartalommal bíró tavakat nevezzük szikes tónak, amelyek vize eredetileg fehér színű és sekély volt.

Napjainkban azonban jó részt egy nádassal, gyékénnyel borított „kép” tárul elénk. Ennek oka a régmúltban keresendő. Az utókor számára megmaradt első ismertető, egy, az 1700-as években, II. József idejéből származó térkép anyag, ami az első katonai felmérés idején készült. Ezen jól látható, hogy 4 tájélem uralta akkor a vidéket: semlyékek, tavak, puszták, homokbuckák. Ekkor még alig élt néhány család ezen a területen, a környező településekről hozták az állatokat legelni.

Ha ugrunk úgy 100 évet az 1860-as években készült második katonai felmérés, ahol már jól látható a nyílt vízfelszín, amely egy szélvájta mélyedést, vagyis egy deflációs lapost tölt ki. A szikes tavakra jellemző, hogy tavasszal tele vannak vízzel, majd júniustól novemberig kiszáradnak. A tó lejtése ÉNY- DK irányú, ezáltal az üledékek és a talajvíz így is lejt. Az emberek a XIX. század közepére már nagy számban települtek be, megjelentek a tanyák, valamint a tavat is elkezdték hasznosítani. 1950-es évekre épül meg a Széksósi főcsatorna, mely kettészeli a tavat. A '60-as és a '70-es években kiépül a teljes csatornahálózat is. Az 1990-es térképen már észlelhető a nagyobb kiterjedésű nádas, amely már az egész tó területén összefüggő egységet alkotott.

Az évtized végére a csatorna nagyban hozzájárult a tó sótartalom vesztéséhez. A só csökkenése miatt fokozódott a tápanyagok és szerves anyagok felhalmozása, ami kedvező a nád és a gyékény elburjánzásának. A tómeder fokozatos feltöltődése vezetett a napjainkban kialakult állapotokhoz. 5 évvel ezelőtt Mórahalom Városi Önkormányzat, a Kiskunsági Nemzeti Parkkal karöltve döntött arról, Nagyszéksós-tó megmentése érdekében cselekedni kell.

Egy Uniós pályázat segítségével került kialakításra, a majd 105 hektáron elhelyezkedő **Bivalyrezervátum**. A teljes terület villanykarámmal történő bekerítése, az istálló megépítése, a gondnoki ház kialakítása, a 45 nőstény bivaly (+RÓMEÓ) megvásárlása és végül, de nem utolsó sorban az akadálymentesített kilátó és a madárles kivitelezése volt az első lépések megtétele a megmentés érdekében. Részterületen történt meg a nádas levágása is.

Közel egy időben a kivitelezéssel épült meg a Széksósi főcsatornán, a tó két végpontján, egy-egy zsilip. A zsilip a vízvisszatartást szolgálja. A teljes beruházás célja a mozaikos tájstruktúra visszaállítása. Turisztikai attrakcióként is funkcionál, hiszen a „csorda” mellett most már elmondható, hogy közel 60-80 madárfaj fészkel itt, és látható a területen. A folyamatos bivaly állomány bővülés adta alapját, a további fejlesztéseknek. Másodistálló, három beállóval, rendezvényterem és szappanüzem került kialakításra idén. Tavasszal már látható a fehér tavi rózsza is. A Bivalyrezervátum mellett húzódik egy tájékoztató táblás tanösvény (Bölömbika tanösvény).

A Móra-túra útvonalak tartalmaznak 7 db túra utat, irányjelzőkkel, tájékoztató táblákkal. Gyalogosan vagy kerékpárral bejárhatóak Mórahalom és a környékbeli települések természeti

értékei. Ingyen látogatható a bivalytelep, a tanösvény és a túraútvonalak is. Szakvezetés igényelhető a Zöld Közösségi Ház és Erdei Iskola szakembereitől. A Móra-túra útvonalak kiinduló pontja, a Nagyszéksósi Kulcsosház.

Ezen intézmény régen a tanyai iskolák egyike volt, mára viszont 50 fő befogadására alkalmas turisztikai szálláshelyként funkcionál. Kerékpárút köti össze a várossal, mely a régi kisvasút nyomvonalán épült meg, ahol most már hétvégén, változó menetrenddel közlekedik a TUK-TUK vonat is.

Összességében elmondható, hogy a sorozatos fejlesztéseknek köszönhetően, a tudatos környezetvédelem és rekonstrukció előtérbe helyezésével, napjainkban egy komplex turisztikai látványosság jött létre.